

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hätäkeskuslaitos pitää hyvänä uudistuksena selkeyttää kokonaisuutta keskittämällä aiheeseen liittyvät säännökset yhteen lakiin. Sirpaleinen ja hajallaan oleva säädöspohja vaikeuttaa kokonaisuuden hallintaa ja saattaa johtaa puutteellisiin tulkintoihin. Tältä osin uudistus voisi olla vieläkin kunnianhimoisempi, mutta ymmärrettävää on, että erittäin laaja-alainen uudistus voi olla yhdellä kertaa vaikea toteuttaa. Jatkossa tulisi kuitenkin olla tavoitteena purkaa laaja erityislakien sääntelyä, joka pahimmillaan on ristiriitaista ja vaikeaa soveltaa käytännössä yleislakien rinnalla.

Esitys ottaa huomioon teknisen kehityksen antamat mahdollisuudet ja siten päivittää lainsäädännön nykyhetkeen. Tekninen kehitys jatkuu kuitenkin nopeana ja uusien sovellusten käyttö vaatii jatkuvaa säädösten tulkintaa uudessa tilanteessa. Lainsäädäntöä ei voida uudistaa jatkuvasti uusien innovaation syntymisen tahtiin. Tämän vuoksi on tärkeää, että valtionhallinnon ohjaus tiedonhallinnan saralla on jatkuvaa ja laaja-alaista, jolloin muuttuvissa tilanteissa voidaan muodostaa yhteneviä tulkintoja. Esimerkiksi hätäkeskustietojärjestelmää käyttää usea sisäisen turvallisuuden viranomaisen, jolloin yhtenäinen käsitys hyvästä tiedonhallintatavasta on ensi

arvoisen tärkeää paitsi järjestelmän käytön ja kehittämisen kannalta niin myös rekisteröityjen oikeuksien toteutumisessa.

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

Esityksen tavoitteena on, että tietoon perustuvat julkiset palvelut ja toiminta on mahdollista toteuttaa entistä laadukkaammin, tuloksellisemmin ja tehokkaammin laadukkaan tiedonhallinnan tukemana. Tavoite on luonnollisesti kannatettava.

Esityksen tietopoliittisena tavoitteena on parantaa tietojen tehokasta luovuttamista ja käyttöä viranomaisten, muiden toimijoiden ja palvelujen välillä. Häätakeskuslaitoksen näkemyksen mukaan tämä tavoite edellyttää erityislainsäädäntöön kajoamista, sillä esteet tämän tyyppiselle tiedon käytölle

ovat nimenomaan erityislaeissa. Yleislailla tähän ei juuri pystytä vaikuttamaan. Esityksen tavoitteena onkin mahdollistaa erityissääntelyn yhtenäistämistä ja purkamista. Toisaalta esimerkiksi henkilötietoja käytetään varsin erilaisissa yhteyksissä, jolloin yleislailla ei pystytä sääntelemään asiasta riittävän yksityiskohtaisesti kuhunkin käyttötarkoitukseen sopivasti. Ehdotetussa laissa tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuteen liittyvä ohjaus säilyisi perusteiltaan vastaavana kuin tietohallintolaissa. Tätä ei voida pitää riittävänä. Nykytilanteessa tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimimattomuus on edelleen huomattava ongelma viranomaisten välisessä toiminnassa eikä nykyinen ohjaus ole juurikaan vaikuttanut tilanteeseen. Tältä osin ohjausta on selkeästi parannettava ja sen toteutumista sekä vaikuttavuutta seurattava.

Ehdotetussa laissa ehdotetaan perustettavaksi tiedonhallintaan monialaista asiantuntijaviranomaista tiedonhallintalautakuntaa. Tiedonhallintalautakunnan tehtävänä olisi päättää arkistoitavista ja tuhottavista tietoaineistoista, valvoa tietoaineistojen rekisteröinnin, säilyttämisen, arkistoinnin ja tuhoamisen

menettelyitä sekä antaa suosituksia tiedonhallinnan menettelytapojen ja vaatimusten mukaisuuden toteuttamisesta.

Tällainen yksityiskohtiinkin menevä ohjaus on tarpeen viranomaisten toiminnan yhdenmukaistamiseksi. Lautakuntamalli saattaa olla tarkoituksenmukainen tapa huolehtia eri näkökulmien huomioon ottamisesta.

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

-

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvallisuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

-

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioitavaa:

Ehdotukseen sisältyvien toimenpiteiden toteutuksen kustannusten arvioidaan olevan kokonaisuudessa noin 10–13 miljoonaa euroa. Tämä arvio valtiontaloudelle aiheutuvista kustannuksista on selvästi liian matala. Lain muutos edellyttää joillekin virastoille asiahallintajärjestelmän uusimista kokonaan, toisille järjestelmän muokkaamista. Jo näistä aiheutuneet kustannukset voivat olla huomattavasti arviota suuremmat.

Lautakunnan perustamisen ja toiminnan arvioidaan edellyttävän noin 100 000–200 000 euron lisämäärärahatarvetta. Ottaen huomioon nykyisten ja uusien suositusten laadinta- ja ylläpitotarve valtionhallinnossa, määräraha on täysin riittämätön lakiesityksessä mainittujen tavoitteiden ja tehtävien hoitamiseksi. Tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuteen liittyvä

ohjaus toimiakseen edellyttää vahvaa panostusta. Onnistunut ohjaus tuottaa huomattavia säästöjä julkiselle hallinnolle niin tietojärjestelmä- kuin palkkakustannuksissakin.

Clouberg liro